

Retrograde of transanale darmspoeling

informatie voor patiënten

INLEIDING	3
WERKING VAN HET DARMSTELSEL	4
Functie van de dunne darm	
Functie van de dikke darm	
WAT IS RETROGRADE IRRIGATIE?	5
WIE KOMT IN AANMERKING VOOR DE BEHANDELING?	6
DOELSTELLING	6
RETROGRADE SPOELING MET CONUS	7
RETROGRADE SPOELING MET BALLONKATHETER	10
MOGELIJKE PROBLEMEN	15
CONTACTGEGEVENS	16

Welkom op de raadpleging van retro- en antegrade irrigatie. In deze brochure vindt u meer informatie over het verloop van een darmspoeling of colonirrigatie via de anus.

Colonirrigatie of darmspoeling is een behandeling die als doel heeft om het laatste deel van de dikke darm te ledigen zodat u gedurende 12 tot 24 uur geen evacuatie van stoelgang heeft via de anus. Uw arts heeft met u besproken waarom u deze behandeling krijgt.

Hebt u nog vragen? Aarzel dan niet om deze te stellen aan een arts of verpleegkundig consulent.

Het medisch en verpleegkundig team
Dienst abdominale heelkunde

WERKING VAN HET DARMSTELSEL

De darm zorgt ervoor dat onze afvalstoffen na de volledige spijsvertering uit het lichaam worden verwijderd.

Het darmkanaal is 7 tot 8 meter lang, kronkelt en bestaat uit twee hoofddelen: de dunne en dikke darm.

FUNCTIE VAN DE DUNNE DARM

- ✓ **De verteringsfunctie:** de darmsecreties, de gal en het pancreassap helpen bij het verteren van het ingenomen voedsel.
- ✓ **De resorptiefunctie:** de dunne darm is belangrijk voor de opname van onder meer verteerde suikers, vetten, eiwitten, aminozuren en elektrolyten.
- ✓ **De mechanische functie:** de voeding en de onverteerde resten worden onder invloed van de darmbeweging voortgestuwd.

FUNCTIE VAN DE DIKKE DARM

- ✓ **De absorberende functie:** overtollig water en zout worden opgenomen in de darm, zodat de stoelgang wordt ingedikt.
- ✓ **De mechanische functie:** onder invloed van de darmbeweging verplaatst de stoelgang zich naar het rectum (= laatste deel van de dikke darm) waar het wordt opgestapeld tot er een ontlastingsreflex wordt uitgelokt.

WAT IS RETROGRADE IRRIGATIE?

Retrograde irrigatie of spoeling is een hulpmiddel dat gebruikt kan worden bij chronische constipatie en/of ongewild verlies van ontlasting (fecale incontinentie). Irrigatie helpt bij de evacuatie van ontlasting door via de anus lauw water in het rectum en colon te brengen. De spoeling gebeurt dus tegen de stroom van de ontlasting in (= op retrograde manier). Vervolgens zal het ingebrachte water samen met de ontlasting uit de darm afgevoerd worden in het toilet.

Het spoelen of irrigeren kan u helpen constipatie en/of fecale incontinentie onder controle te krijgen en houden. Dankzij de irrigatie zal uw darm geledigd worden, wat verlies van ontlasting voorkomt. Retrograde colonirrigatie via anale weg kan u opnieuw controle geven over de uitvloeit van uw stoelgang. Deze therapie kan worden opgestart wanneer andere therapieën zoals dieet, laxeremiddelen en leefstijlveranderingen onvoldoende resultaat aantoonde.

WIE KOMT IN AANMERKING VOOR DE BEHANDELING?

U komt in aanmerking voor een retrograde colonirrigatie als:

- de structuur van uw ontlasting gebonden is
- u voldoende gedisciplineerd bent om u te houden aan vaste tijdstippen
- u voldoende mobiel bent
- u beschikt over de nodige accommodatiemogelijkheden
- u geen andere behandelingen krijgt die het effect van de colonirrigatie kunnen hinderen (bv. chemotherapie)
- uw arts de behandeling goedkeurt

DOELSTELLING

Deze behandeling heeft als doel om continue stoelgangevacuatie en/of constipatie te vermijden door de dikke darm leeg te spoelen met lauw water. Door het ledigen van de dikke darm ontstaat er een vorm van pseudocontinentie.

De irrigatie van de dikke darm heeft een aantal voordelen. U hebt meer controle over uw ontlasting en minder kans op lekkage en huidirritatie. Daarnaast kan de behandeling bijdragen tot een verbetering van uw sociaal leven en de mogelijkheid bieden om uzelf makkelijker te integreren in het maatschappelijk leven. Ten slotte kan het u helpen om sneller uw werk te hervatten op een eenvoudige en meer comfortabele manier.

Retrograde spoelingen kunnen uitgevoerd worden op twee manieren: via een conus of via een ballonkatheter. Er wordt samen met uw verpleegkundig consulent bekeken welke manier het meest geschikt is voor u.

RETROGRADE SPOELING MET CONUS

Het aanleren van retrograde colonirrigatie via de anus gebeurt op de raadpleging door een team van verpleegkundigen. Wanneer u thuis bent, kunt u een beroep doen op thuiszorg als u de techniek niet zelfstandig kunt uitvoeren.

Retrograde irrigatie kan uitgevoerd worden met behulp van een conus. De stappen worden onderverdeeld in voorbereiding, uitvoering en nazorg.

MATERIAAL

Bij een retrograde colonirrigatie met behulp van een conus, hebt u het volgende materiaal nodig:

- ✓ Lauw water op lichaamstemperatuur (36-38°C)
- ✓ Irrigatiezak
- ✓ Wateroplosbare gel of vaseline
- ✓ Conus
- ✓ Reinigingsmiddel

Het irrigatiemateriaal kan worden aangekocht bij een bandagist, thuiszorgwinkel of apotheek. Voorlopig is de volledige irrigatieset niet terugbetaald.

conus

irrigatiezak

WERKWIJZE

1. Voorbereiding

- Verzamel het nodige materiaal.
- Ledig uw blaas voor de start van de irrigatie.
- Verbind de spoelzak met de conus.
- Vul de zak met de besproken hoeveelheid lauw water. Op de spoelzak staan kleurenindicatoren die de temperatuur aangeven.
- Zorg voor een temperatuur tussen 36°C en 38°C (groen op de indicator). Laat het water door de leiding stromen om de lucht te verwijderen en de leiding te vullen en zet de klem toe.
- Hang de spoelzak iets boven schouderhoogte. Dit kan eventueel aan een kapstok of een haakje dat voorzien is in de badkamer.
- Neem plaats op het toilet in een comfortabele houding.

2. Uitvoering

1. Breng op de conus een gel of vaseline aan. Buig even naar voor en breng de conus aan in de aarsopening.
2. Gebruik de zwarte regelaar om het water niet te snel laten inlopen. Je kan zelf de snelheid van het inlopen regelen. Het zwarte molentje zal beginnen draaien wanneer het water inloopt.
3. Druk de conus stevig aan tijdens de irrigatie om verlies van water te voorkomen.
4. Sluit de zwarte waterregelaar als het water ingelopen is (vermijden van terugvloei in de leiding)
5. Druk na het inlopen van het water de conus nog twee tot vijf minuten stevig tegen de aars aan zodat het water kan inwerken.
6. Verwijder de conus.
7. Blijf op het toilet zitten om de stoelgang en het water te evacueren. Wanneer er niets gebeurt kan u proberen te persen, hoesten, uw buik masseren of uw bovenlichaam bewegen om het ledigen in gang te zetten. De tijdsduur van het ledigen van de darmen is voor iedereen verschillend maar bedraagt gemiddeld 30 minuten.

3. Nazorg

- Reinig de conus na elk gebruik met een zachte zeep (bv. Dettol).
- Laat de spoelzak en leidingen leeglopen.
- Droog de spoelzak aan de binnen- en buitenkant. Droog ook de conus. Bewaar het materiaal droog.
- Spoel de spoelzak en leidingen één keer per week met behulp van water en een zachte zeep (bv. Dettol) om schimmelvorming te voorkomen.

RETROGRADE SPOELING MET BALLONKATHETER

Het aanleren van retrograde colonirrigatie via de anus gebeurt op de raadpleging door een team van verpleegkundigen. Wanneer u thuis bent, kunt u een beroep doen op thuiszorg als u de techniek niet zelfstandig kunt uitvoeren. Retrograde irrigatie kan ook met behulp van een ballonkatheter worden uitgevoerd. De stappen worden onderverdeeld in voorbereiding, uitvoering en nazorg.

MATERIAAL

Voor een retrograde colonirrigatie met behulp van een ballonkatheter hebt u het volgende materiaal nodig:

- ✓ Lauw water op lichaamstemperatuur (36-38°C)
- ✓ Waterreservoir
- ✓ Controle-unit met regelaar
- ✓ Leidingen
- ✓ Rectale ballonkatheter
- ✓ Beenriempjes

Het irrigatiemateriaal kan aangekocht worden bij een bandagist, thuiszorgwinkel of apotheek. Voorlopig is de volledige irrigatieset niet terugbetaald.

WERKWIJZE

1. Voorbereiding

- Verzamel het nodige materiaal.
- Ledig uw blaas voor de start van de irrigatie.

- Open het deksel van de waterzak.
Vul de waterzak tot boven met schoon kraanwater of flessenwater. Het water moet lauw zijn (36°-38°). Op de zak staat een kleurenindicator (een ronde stip). Er moet een groene kleur verschijnen. Plaats de zak op een voetenbankje iets lager dan het toilet.
- Bevestig de slang met de grijze connector aan de bovenkant van het grijze deksel van de spoelzak. Grijs op grijs. Druk ze samen en draai de connector rechtsom totdat ze vergrendeld zijn.
- Bevestig het andere uiteinde van de slang met blauwe connector op de ballonkatheter. Indien gewenst kan de katheter aan de wand worden gekleefd met behulp van de kleefstrip of u kunt hem in de verpakking in een beker of proper glas plaatsen.
- Draai de knop naar het blauwe watersymbool. Pomp voorzichtig tot de verpakking van de katheter gevuld is met water om de katheter klaar te maken.
- Draai de knop naar het witte ballonsymbool om het water te stoppen. Wacht nu 30 seconden.

Uitleg symbolen

Turquoise watersymbool

Wit ballonsymbool

Grijs leegloopsymbool

Turquoise eindsymbool

2. Uitvoering

- Zittend op het toilet: houd de ballonkatheter vast **aan de vingergreep onder de blauwe stip**. Breng vooraf glijmiddel op waterbasis aan op de katheter. Dit is niet nodig bij het eerste gebruik van de katheter omwille van een reeds bestaande coatinglaag. Breng de ballonkatheter voorzichtig in het rectum tot waar de katheter breder is. Oefen geen kracht uit bij het inbrengen van de ballonkatheter.
- Zodra de sonde geplaatst is, **draai de knop naar het witte ballon-symbool**. Pomp twee keer. Het aanbevolen aantal compressies is twee tot maximaal vier keer. Als u het gevoel heeft dat er te veel lucht in de ballon zit, draait u de knop naar het grijze leegloopsymbool om de ballon leeg te laten en start u opnieuw met één compressie minder.
- Trek de katheter voorzichtig terug om het rectum af te sluiten. **Draai de knop linksom naar het blauwe watersymbool**. Pomp het water langzaam in de darm tot de afgesproken hoeveelheid water is bereikt. Laat 10 seconden tussen 2 à 3 pompbewegingen.
- Wanneer de aanbevolen hoeveelheid water is ingebracht, **draait u de knop linksom naar het grijze leegloopsymbool om de ballon leeg te laten lopen**. Als de ballonkatheter volledig is leeggelopen, verwijdert u hem voorzichtig uit het rectum. Wacht 2 tot 5 minuten om de ballonkatheter te verwijderen na het inbrengen van de aanbevolen hoeveelheid water.

- Blijf op het toilet zitten om de stoelgang en het water te evacueren. Wanneer er niets gebeurt kan u proberen te persen, hoesten, uw buik masseren of uw bovenlichaam bewegen om het ledigen in gang te zetten. De tijdsduur van het ledigen van de darmen is voor iedereen verschillend maar bedraagt gemiddeld 30 minuten.

- Ontgrendel de ballonkatheter en gooi die weg met het normale huishoudelijke afval. Spoel hem niet door het toilet. De ballonkatheter mag uitzonderlijk opnieuw gebruikt worden. Bij hergebruik: reinigen met lauw water zonder zeep om aantasting van de ballon te voorkomen.

3. Nazorg

Koppel de connector los van de waterzak.

Open het deksel en giet het overtollige water uit de zak. Laat de rest van het systeem leeglopen door de pomp met de aangesloten slangen boven de wastafel te hangen en de knop te draaien naar het eindsymbool. Laat het systeem minstens één uur drogen. Hierna kunt u het systeem bewaren in een toilettas. Spoel spoelzak en leidingen één keer per week met behulp van een zachte zeep (bv. Dettol).

MOGELIJKE PROBLEMEN

In onderstaande tabel leest u welke problemen kunnen optreden bij de colonirrigatie en wat de mogelijke oorzaken zijn. Als u zelf iets aan het probleem kunt doen, staat dat vermeld in de laatste kolom. U kunt voor elk probleem altijd een beroep doen op een verpleegkundig consulent die gespecialiseerd is in colonirrigatie of op de behandelende arts.

PROBLEEM	MOGELIJKE OORZAAK	WAT KUNT U ZELF DOEN?
Misselijk, zweten of duizeligheid	Te grote hoeveelheid irrigatievloeistof	Verminder de hoeveelheid irrigatievloeistof.
	Te snel inlopen van de irrigatievloeistof	Laat de irrigatievloeistof trager inlopen.
Verlies van irrigatievloeistof bij inlopen	Conus onvoldoende aangedrukt tegen anus	Druk de conus steviger aan tegen de anus.
Niet of slecht inlopen van de irrigatievloeistof	Positie van de ballonkatheter of conus	Beweeg en herplaats de katheter (ballon eerst terug afdrukken) of conus.
	Aanwezigheid van stoelgang	Probeer de eerste stoelgang te verwijderen door een beperkte hoeveelheid water in te brengen. Eventueel kan 15 minuten vooraf een lavement (Cleen / Microlax) toegediend worden. Herstart nadien de irrigatie.
	Hoogte van de spoelzak	Zorg ervoor dat de spoelzak iets lager dan toilethoogte staat indien u gebruikt van de ballonkatheter. Gebruik hiervoor eventueel een voetenbankje Zorg dat de irrigatiezak boven schouderhoogte hangt indien u gebruikt van de conus.

PROBLEEM	MOGELIJKE OORZAAK	WAT KUNT U ZELF DOEN?
Onvoldoende of geen evacuatie van de stoelgang	Onvoldoende stoelgang aanwezig	
	Dehydratatie of uitdroging door te weinig vochtopname	Voeg een soeplepel zout toe aan de spoelvloeistof en drink voldoende.
	Aanwezigheid van harde bollen stoelgang waardoor het water moeilijk kan inwerken.	Voeg glycerine toe aan de spoelvloeistof (verhouding 1/10).
Hevige krampen	Te snel inlopen van de irrigatievloeistof	Pas de snelheid van de irrigatievloeistof aan.
	Te grote hoeveelheid irrigatievloeistof	Pas de hoeveelheid van de irrigatievloeistof aan.
	Te plotse lediging van de dikke darm	Spoel in twee keer: irrigeer eerst met de helft van het water, laat de stoelgang en het water dan evacueren. Irrigeer vervolgens een tweede keer met de rest van het water.

CONTACTGEGEVENS

- ✓ Verpleegkundig consulent, via het nummer 016 34 42 31.
- ✓ Behandelende arts, via het secretariaat abdominale heekunde (tel. 016 34 42 65) of via het centrale UZ Leuven-telefoonnummer (tel. 016 33 22 11)

© augustus 2023 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door de dienst abdominale heekunde in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/701624.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

 mynexuzhealth

Raadpleeg uw medisch dossier
via nexuzhealth.com
of download de app

